

Brief over stand van zaken invoering referentieniveaus die op 11 november 2016 aan de Tweede Kamer is gestuurd.

Dit servicedocument voor het vo bevat de volgende hoofdzaken uit de brief van 11 november aan de Tweede Kamer:

- de ontwikkelingen van de resultaten voor taal en rekenen (o.b.v. rapportage van het CvTE).
- de resultaten van de tweede tranche van het intensiveringstraject rekenen in het vo (o.b.v. rapportage van het Steunpunt vo)
- de voortgang van de acties uit de rekenagenda.

Investeren in goed taal- en rekenonderwijs

Taal en rekenen zijn basisvaardigheden om goed te kunnen functioneren in beroep en maatschappij. Deze vaardigheden zijn essentieel voor leerlingen en studenten om andere vakken en onderdelen van hun opleiding goed te kunnen volgen. Ook in het latere leven is een goede beheersing van taal- en rekenvaardigheden van groot belang.

Resultaten taal en rekenen 2015-2016 in vo en mbo

Het College voor Toetsen en Examen heeft in de rapportage referentieniveaus 2015-2016 de resultaten voor taal en rekenen van het afgelopen jaar in beeld gebracht. Deze rapportage is als bijlage bij de brief aan de Kamer meegestuurd.

Nederlandse taal vo

De onderstaande tabel bevat de resultaten van het centraal examen Nederlandse taal. Het percentage leerlingen met een voldoende voor Nederlandse taal in 2016 is met uitzondering van het vmbo-gl/tl op alle niveaus gestegen ten opzichte van 2015. Verder blijkt dat het invoeren van het niveau 2A nodig is voor een deel van de leerlingen in vmbo-bb, omdat ook in 2016 naar voren komt dat het niveau 2F voor deze leerlingen te hoog is. De bewindspersonen concluderen in de brief dat ze met de invoering van de referentieniveaus Nederlands taal op de goede weg zijn.

	2014		2015		2016	
	gemiddeld cijfer	voldoende	gemiddeld cijfer	voldoende	gemiddeld cijfer	voldoende
bb	6,5	87,5%	6,6	90,8%	6,6	91,8%
kb	6,2	81,8%	6,1	81,2%	6,2	81,5%
gl/tl	6,3	81,3%	6,3	86,5%	6,3	84,5%
havo	6,3	79,0%	6,0	74,5%	6,2	83,6%
vwo	6,5	85,3%	6,0	76,9%	6,1	80,4%

Tabel 1: verdeling resultaten centraal examen Nederlandse taal naar percentage voldoende en gemiddeld cijfer per niveau per schooljaar 2014, 2015 en 2016.

(Bron: DUO, cijfers van de eerste tot en met derde tijdvak)

Rekenen vo

Vanaf het schooljaar 2015-2016 telt het resultaat op de rekentoets mee voor het behalen van het vwo-diploma. In de brief van 14 juni is aan de Tweede Kamer gemeld dat de rekentoets in het vwo goed is gemaakt. Op basis van de toen beschikbare cijfers haalde 97 procent van de vwo-eindexamenkandidaten een cijfer voor de rekentoets op basis waarvan het diploma kan worden behaald (5 of hoger). Gevolg hiervan is dat het vangnet niet in werking hoefde te treden en dat de rekentoets per 1 augustus 2016 onderdeel is geworden van de kernvakkenregel van de slaagzakregeling voor het vwo.

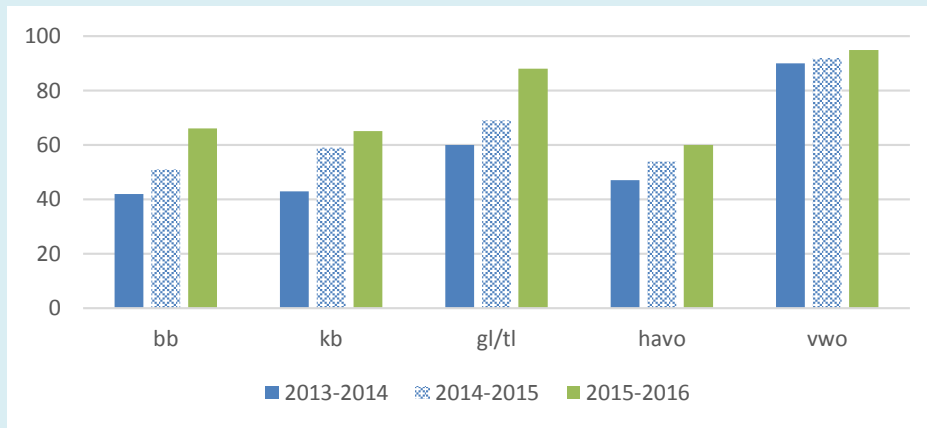
Het effect van het beleid rond het rekenonderwijs wordt nauwlettend gevolgd. Daarom is er ook een analyse uitgevoerd rond de invoering van de rekentoets tot de kernvakkenregel in het vwo. Op basis van de resultaten van de vwo-eindexamenkandidaten 2015-2016 blijkt dat minder dan 1 procent het diploma niet zou behalen als het cijfer voor de rekentoets het afgelopen schooljaar onderdeel was geweest van de kernvakkenregel. De verwachting is dat dit percentage volgend jaar nog lager ligt, doordat de vwo-leerlingen gemotiveerder zullen zijn om een hoger cijfer dan een 5 te halen voor de rekentoets zodra die deel uitmaakt van de kernvakkenregel.

	2014			2015			2016		
	cijfer	5 of hoger	voldoende	cijfer	5 of hoger	voldoende	cijfer	5 of hoger	voldoende
bb	5,3	77,2%	41,9%	5,6	77,0%	50,6%	5,9	86,3%	65,7%
kb	5,5	82,8%	43,4%	5,9	85,2%	59,0%	6,1	91,2%	66,2%
gl/tl	5,8	81,8%	59,6%	6,3	88,2%	69,4%	7,1	98,3%	89,3%
havo	5,5	86,7%	47,4%	5,8	89,3%	53,9%	5,9	94,3%	60,1%
vwo	7,1	99,2%	89,7%	7,3	99,3%	91,6%	7,4	100,0%	94,8%

Tabel 2: verdeling eindresultaten rekenen naar percentage 5 of hoger, voldoende en gemiddeld eindcijfer per niveau in de schooljaren 2014, 2015 en 2016.

(Bron: DUO, cijfers van de het eerste tot en met derde tijdvak)

Ook in de andere schoolsoorten zijn de rekenresultaten dit schooljaar verder verbeterd. In grafiek 1 is te zien dat de stijging in vmbo-gl/tl ten opzichte van voorgaande jaren het grootst is: het aantal kandidaten dat een voldoende heeft gehaald is met 20 procent gestegen naar 89 procent. Dit kan grotendeels verklaard worden doordat bij vmbo-gl/tl geen cijferdifferentiatie meer wordt toegepast. Verder is het voldoendepercentage en het percentage leerlingen met een 5 of hoger in het vmbo-bb sterk gestegen.

Grafiek 1: Percentage 6 of hoger als eindcijfer op de rekentoets van de eindexamenkandidaten in de schooljaren 2014, 2015 en 2016 (Bron: DUO, cijfers van het eerste tot en met derde tijdvak)

Rekentoets 2A

In 2015-2016 is de rekentoets 2A in het vo in twee afnameperioden aangeboden, in januari en mei/juni. Het CvTE concludeert dat deze toets een passende toets is voor leerlingen in vmbo-bb die het niveau 2F niet aankunnen. Ongeveer 80 procent van de leerlingen in het vmbo-bb haalt een voldoende.

Rekentoets 3S

De rekentoets is in het schooljaar 2015-2016 in één afnameperiode aangeboden, in maart. Iets meer dan de helft (52 procent) van de deelnemende vwo-leerlingen heeft een voldoende gehaald op deze toetsvariant. In totaal behaalde 85 procent een 5 of hoger. De voldoende percentages op de rekentoets 3S zijn lager dan op de rekentoets 3F.

Rekentoets ER

Vanaf studiejaar 2015-2016 zijn de aangepaste rekentoetsen voor leerlingen met ernstige rekenproblemen waaronder dyscalculie, geen pilot meer maar onderdeel van het reguliere pakket aan rekentoetsen. In het vo haalde 86 procent van de leerlingen voor de 2ER een 5 of hoger, voor 3ER was dat 85 procent. In het vwo waar de hoogte van het cijfer voor de rekentoets meetelt voor het behalen van het diploma haalden alle leerlingen (47) die deelnamen een 5 of hoger, 74 procent van deze leerlingen haalde een voldoende.

Het CvTE concludeert dat de rekentoets ER in het vo een vergelijkbare uitdaging is voor leerlingen met ernstige rekenproblemen als de reguliere rekentoets is voor leerlingen zonder ernstige rekenproblemen.

Resultaten van de tweede tranche van het intensiveringstraject vo

Van september 2015 tot juli 2016 namen 234 scholen deel aan het intensiveringstraject van het steunpunt taal en rekenen vo. Het doel van het investeringstraject was om scholen, waarvan de resultaten op de rekentoets van een of meerdere afdelingen tegenvielen, te ondersteunen in het verbeteren van hun rekenonderwijs. Dit intensiveringstraject vond voor het vo voor de tweede keer plaats en was een doorontwikkeling van de ervaringen van de eerste tranche die liep van eind 2013 tot het voorjaar van 2015. Scholen werden tijdens het intensiveringstraject ondersteund met twee gesprekken waarbij ze onder andere kennismaakten met de zeven succesvoorwaarden van goed rekenonderwijs.

In de rapportage zijn ook een aantal boodschappen aan de overheid opgenomen. De deelnemende scholen gaven bijvoorbeeld aan dat ze snel duidelijkheid willen over het moment waarop de rekentoets meetelt in de schoolsoorten havo en vmbo. De bewindspersonen geven aan dat ze de resultaten op rekenen constant monitoren en op basis daarvan het moment zullen bepalen waarop het resultaat van de rekentoets ook gaat meetellen in het havo en de vmbo-leerwegen.

Verder gaven de scholen als boodschap mee dat de inzage in gemaakte toetsen complex en te kort mogelijk was. Vanaf 2016-2017 is de inzage periode daarom ook verruimd naar twee maanden.

De rekenagenda

Om goed rekenonderwijs te stimuleren en rekenvaardigheden te ontwikkelen hebben verschillende partijen die betrokken zijn bij rekenonderwijs de rekenagenda opgesteld. In de rekenagenda zijn acties opgenomen die zich richten op:

- het meer betrekken van leerlingen bij rekenonderwijs en het wijzen op het belang van rekenen aan leerlingen en studenten;
- het ondersteunen van rekendocenten en ander onderwijzend personeel om het rekenonderwijs verder te verbeteren;
- het inzicht geven aan besturen en management in de rekenresultaten, zodat zij kunnen zien waar ze zich nog kunnen verbeteren en daarop kunnen sturen.

De steunpunten taal en rekenen vo en mbo organiseren op 14 december een conferentie over de rekenagenda, waar de stand van zaken wordt toegelicht, er aandacht is voor goede voorbeelden die zijn opgehaald, de acties die op dit moment worden uitgevoerd en hoe de aanwezigen daar een eigen rol in kunnen spelen.

Ook ontwikkelen de steunpunten taal en rekenen mbo en vo op dit moment een quick-scan die scholen een toegankelijke handreiking biedt om hun rekenonderwijs aan rekenzwakke leerlingen te verbeteren.

Bevoegdheid pabo-afgestudeerden

Over de mogelijkheden van het inzetten van pabo-afgestudeerden in de onderbouw van het vmbo wordt overlegd met de Onderwijscoöperatie, de VO-raad en de Vereniging Hogescholen. Onderdeel van dit overleg is welke kortdurende scholing wat hen betreft noodzakelijk is om bevoegd rekenlessen te kunnen geven in de onderbouw van vmbo-bb en -kb.

Tot slot

Aan het eind van de brief spreken de minister en de staatssecretaris uit dat zij de voortgang nauwlettend in de gaten houden en dat zij er van uitgaan dat alle partijen zich maximaal blijven inzetten voor het verbeteren van de taal- en rekenvaardigheden van onze leerlingen.